

VIJESTI IZ HKIG

10. DANI OVLAŠTENIH INŽENJERA GRAĐEVINARSTVA

Prema novom početku hrvatskog graditeljstva

Podijeljeni su i *Kolosi* za životno djelo koje su dobili dr. sc. Petar Đukan i dr. sc. Zlatko Šavor, dok su nagrade po stručnim područjima dobili Luka Sorić i Gordan Plepelić (geotehnika), dr. sc. Josip Galić (konstrukcije), Mladen Grbac (prometnice) i Mirjana Čagalj (organizacija građenja).

U organizaciji Hrvatske komore inženjera građevinarstva (HKIG) u Opatiji je od 11. do 13. lipnja 2015. održano deseto, jubilarno druženje inženjera građevinarstva. Skup je održan pod pokroviteljstvom ministrice graditeljstva i prostornog uređenja Anke Mrak Taritaš, a skup je pozdravila i poduprla predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović. Na konferenciji je sudjelovalo više od 900 hrvatskih građevinskih inženjera zajedno s gostima iz šire regije.

Iako je u svojim počecima skup ponajprije bio zamišljen kao mjesto stručnog usavršavanja, s vremenom je prerastao u središnje događanje i mjesto godišnjeg okupljanja inženjera građevinarstva na kojem se razmatraju aktualne teme od interesa za sektor graditeljstva kao čimbenika od širega društvenog interesa za Republiku Hrvatsku.

Kao podloga i uvod za raspravu na stručnom skupu izrađen je dokument *Hrvatsko graditeljstvo – novi početak* koji uz pregled bitnih događanja iz proteklog razdoblja, poziva na prepoznavanje i valorizaciju novih mogućnosti, osobito onih koje se otvaraju ulaskom Hrvatske u članstvo Europske unije, a usmjerene su na poticanje novih investicija. Ključno je u radu skupa bilo utvrditi što je nužno odmah učiniti da bi se sanirale posljedice dugotrajne krize i stvorili novi okviri poslovnog ponašanja i djelovanja, ali i kako bi se moglo sudjelovati u novome investicijskom ciklusu koji će pretežno biti potaknut korištenjem fondova Europske unije i Junckerovim investicijskim

Gosti 10. dana ovlaštenih inženjera građevinarstva prije početka Plenarne sjednice

Obraćanje Zvonimira Severa, predsjednika HKIG

planom te drugim oblicima javnih i privatnih ulaganja.

U nastavku održan je niz stručnih predavanja na teme važne za stručno osposobljavanje u pojedinim područjima građevinarstva. Ujedno je to bila vrijedna prigoda za upoznavanje s novim tehničko-tehnološkim rješenjima i novim tehnologijama.

U sklopu plenarne sjednice *Desetih dana ovlaštenih inženjera građevinarstva* 11. lipnja 2015. uručeni su *Kolosi* – nagrade HKIG-a koje se dodjeljuju za iznimne rezultate trajne vrijednosti u unapređivanju i razvoju struke, za javnu prepoznatljivost i priznatost te razvoj tehničkog stvaralaštva u Hrvatskoj i svijetu te za iznimna inženjerska dostignuća primijenjena u izgradnji građevina, ali i za doprinos razvoju i unapređivanju graditeljske djelatnosti.

VIJESTI IZ HKIG

Dobitnici nagrade *Kolos* na 10. danima ovlaštenih inženjera građevinarstva u Opatiji

Upravni je odbor Komore, prisjećajući se mnogih koji su svojim znanjem, trudom i vještinama pridonijeli razvoju građevinske struke u Hrvatskoj, donio odluku da se *Kolos* za životno djelo za 2015. dodijeli dr. sc. Petru Đukanu i dr. sc. Zlatku Šavoru. Dobitnicima je nagrade za život-

no djelo uručio Mladen Pavić, savjetnik i izaslanik predsjednice Republike Hrvatske.

Nagrade za iznimna dostignuća u struci za stručni smjer Geotehnika dobili su Luka Sorić, dipl. ing. građ., i Gordan Pleselić, dipl. ing. građ., za glavni i izvedbeni

projekt zida od armiranog tla na državnoj cesti D8 Sveti Kuzam – Križišće. Za stručni smjer Konstrukcije *Kolosa* je dobio dr. sc. Josip Galić za projekt nosive konstrukcije zgrade u Strojarskoj ulici u Zagrebu, a za smjer Prometnice Mladen Grbac, dipl. ing. građ., za projekt dionice ceste D8 Sveti Kuzam – Križišće. Za stručni smjer Organizacija i stručni nadzor građenja *Kolosa* je dobila Mirjana Čagalj, mag. ing. aedif., za rekonstrukciju hotela *Park* u Splitu.

Ovom su kratkom izvješću pridodana *Zaključna razmatranja i prijedlozi* iz dokumenta *Hrvatsko graditeljstvo – novi početak (prijedlog za razmišljanje i djelovanje)* kao svojevrsan otvoreni poziv općoj i stručnoj javnosti da ih komentira i nadopuni (rok je do 15. rujna 2015.) kako bi se kompletirana mogla staviti na raspolaganje izvršnoj vlasti i postati svojevrsan priručnik za djelovanje Vlade Republike Hrvatske. Naime, jedan se od glavnih ključaka skupa može uobličiti u stajalište da sudbina nije stvar slučajnosti, već izbora jer je to nešto što ne treba čekati, već ostvariti.

Zajednička fotografija zaposlenika HKIG na 10. jubilarim danima ovlaštenih inženjera

POZIV NA RASPRAVU

Zaključna razmatranja i prijedlozi

Valja bolje iskoristiti strukturne fondove Europske unije i financijska sredstva EIB-a za nacionalne participacije, ali i izniman potencijal mirovinskih fondova II. stupa te fondova osiguranja i osiguravajućih tvrtki

Ekonomski ciklusi, konjunktura i prosperitet te recesija i kriza nisu zbivanja koja se cjelovito i vremenski mogu točno predvidjeti. Napredak u dobrim vremenima stvara (ne)vidljive opasnosti i probleme koji će (brže ili postupnije) dovesti do gospodarskih kretanja obratnog predznaka. No razdoblje od 2008. do danas ostat će zabilježeno kao najveći globalni ekonomski poremećaj od Velike krize (1929. – 1933.). Ono što se ipak može i mora učiniti jest djelovati u skladu s takvim okolnostima. U vrijeme pregrijane ekonomije treba povlačiti određene makroekonomske poteze koji će taj rast kontrolirati (osobito financijski sektor). Isto je tako važno u krizi djelovati brzo i pronalaziti prikladna rješenja. Država u kojoj je kriza izbila (SAD) znalački je zaustavila, obuzdala i kontrolirala poremećaje u financijskom sektoru, a zatim je sustavno i organizirano potpomogla pojedine grane u realnom sektoru (automobilska industrija, graditeljstvo, infrastruktura, zrakoplovni promet...).

U Europskoj su uniji u prvom razdoblju (2008. – 2010.) programi i mjere bili ponajprije iskazani i provedeni na razini pojedinih nacionalnih ekonomija, što je u spomenutom dokumentu i posebno iskazano. No u sljedećem se razdoblju (od 2011.) počela provoditi znatno usklađenija politika Europske unije koja je poticala gospodarski rast, ali i pratila makroekonomske neravnoteže u pojedinim državama i usmjeravala snažne

regulatorne intervencije prema uočenim poremećajima. Posebni su programi pripremljeni (i uspješno ostvareni) za Portugal i Španjolsku, dok je Grčka ostala otvoreno i ekonomsko i složeno geopolitičko pitanje.

Kakva su u tom okruženju zbivanja u Hrvatskoj? Gospodarska kriza nastupila je nešto poslije (krajem 2008.) kao posljedica smanjene potražnje za robama i uslugama na tržištu Europske unije i zemalja u okruženju. Kriza u građevinskom sektoru nastupila je poslije kao posljedica završetka radova na cestovnoj i sportskoj (Svjetsko rukometno prvenstvo) infrastrukturi. Nakon toga kriza je djelovala trenutačno i razorno. Zaustavljene su javne investicije, a gotovo je u cijelosti zaustavljena domaća potražnja za stambenim prostorom koja se uglavnom zasnivala na dugoročnim kreditima i zaduživanju. Uz opću nesigurnost i nezvjesnost trajnog izvora prihoda (radno mjesto), dodatnu je opasnost stvorila i najavljena mjera tadašnjeg ministara financija o uvođenju poreza na nekretnine od 1. siječnja 2016. godine.

Iz navedenog se može uočiti da su u Hrvatskoj prevladavali spontanost i uvjerenje da će "kriza jednom stati" i da će oporavak ekonomija u Europskoj uniji ujedno biti "motor" koji će automatski povući hrvatsko gospodarstvo. To se još nije dogodilo, ali sve upućuje na to da se i neće i ne može dogoditi jer kriza je od 2008. do danas naglasila slabosti u upravljanju

nacionalnom ekonomijom i njezinu ukupnu ranjivost.

U dokumentu su prikazani i razmotreni pojedini modeli koje su u proteklom razdoblju primijenile razne države, a to ujedno pokazuje i potvrđuje ispravnost i potrebu za takvim opredjeljenjem.

U nastavku je puna pozornost usmjerena na prijedloge rješenja koja se u Hrvatskoj mogu i moraju provesti da bi se zatečeno stanje prevladalo. Ukazano je i na niz mjera i politika koje treba provesti na nacionalnoj razini u oblikovanju svojevrsnoga hrvatskog *New Deal*a i poticanju različitih profitabilnih gospodarskih aktivnosti, a za što su pretpostavka nova ulaganja. Sve je to ostvarivo samo i uz snažan angažman graditeljstva. Za takve srednjoročno i dugoročno, ponekad i kratkoročno, izvedive projekte postoji i odgovarajuća financijska osnova – primjereni izvori vanjskog i nacionalnog kapitala. Riječ je o znatnim sredstvima strukturnih fondova Europske unije (za razliku od onih pretpostupnih koji su bili i financijski i namjenski ograničena). Dostupna su i financijska sredstva Europske investicijske banke koja osiguravaju dio nacionalne participacije potrebne za ugovaranje novca iz fondova Europske unije.

Od nacionalnih izvora kapitala treba ukazati na izniman financijski potencijal mirovinskih fondova II. stupa, ali i na raspoloživa sredstva iz fondova osiguranja i osiguravajućih tvrtki. Ukupno i po dostupnosti (raspoloživosti za ulaganje u realni sektor i infrastrukturu), riječ je o kapitalu koji se izražava u milijardama kuna i eura. Pitanje je stvaranja ukupnih poželjnih uvjeta za portfeljna ili izravna ulaganja korporacija (posebice vanjskih) u pojedine *greenfield* projekte, što je područje u kojemu Hrvatska u protekla dva desetljeća znatno zaostaje za tranzicijskim zemljama koje su prije postale članice Europske unije.

VIJESTI IZ HKIG

Svakako treba istaknuti da se kriza nije mogla izbjeći, ali da se odgovarajuća rješenja i odgovori moraju i mogu uobličiti i provesti, i to bolje prije nego poslije, ali isto tako bolje ikad nego nikad. U nastavku su izneseni prijedlozi čija se provedba može pokrenuti odmah, posebice ako se zna da je propušteno mnogo vremena. Zapravo, organizirana je država u cijelom razdoblju krize propustila odgovarajuće reagirati, i sadržajno i vremenski:

- Nije u dovoljnoj mjeri potaknula, organizirala i sufinancirala ukupan sustav pripreme projekata koji mogu privući i koristiti sredstva fondova Europske unije. Usporedno s povoljnijim izvorima financiranja mogla su se potaknuti i povezati daljnja korporativna ulaganja.
- Nije uspostavila sustav javne nabave u skladu s mogućnostima koje dozvoljava europsko zakonodavstvo. To znači da i dalje vrijedi princip prihvaćanja najniže cijene, a ne one koja je ekonomski najpovoljnija, što u provedbi ruši kvalitetu ponuda i izvedenih radova.
- Nije provela usklađivanje katastra i zemljišnih knjiga te objedinjavanje podataka nužnih za imovinsko-pravnu podlogu za provedbu investicija.
- Nije pojednostavnila i učinila razvidnijima procedure ishođenja dozvola za građenje, što je među presudnim pitanjima za (ne)donošenje investicijskih odluka.

Ti su propusti i ograničenja stvarno tzv. usko grlo pa se stoga mogu i moraju hitno ukloniti. Ujedno je nužno pristupiti pripremama za izradu projektne dokumentacije, posebice za infrastrukturne projekte od javnog interesa za koje postoji i stvarna financijska osno-

va za sufinanciranje (primjerice Junkerov plan). Takve je projekte potrebno dovesti do razine lokacijske dozvole jer se tako određuju u prostoru i u odnosu na zaštitu okoliša. Pravodobni odgovori na ta pitanja bitni su i legitimni zahtjevi potencijalnih investitora, često i uvjet bez kojeg se ne može.

Isto je tako razumljivo da i graditeljstvo mora obaviti svoju "domaću zadaću". I toj je temi u ovom dokumentu posvećeno puno pozornosti, a iznesen je i niz prijedloga tko i što može te mora učiniti. Stoga je bilo potrebno ukazati na činjenice i propuste koji su u proteklom razdoblju bili vezani uz graditeljski sektor:

- Tijekom iznimne poslovne konjunktura za građevinarstvo (izvođenje i projektiranje) nije prepoznata potreba ulaganja napora i financijskih sredstava u osvajanje novih tržišta izvan granica Hrvatske.
- Nije pokrenut proces različitih oblika povezivanja tvrtki radi zajedničkog istupa na domaćem i inozemnom tržištu.
- Iznimka su, a ne pravilo bila ulaganja u unapređivanje tehnologije i racionalizacije poslovanja u skladu sa sve zahtjevnijim globalnim trendovima.

Ključno je pitanje što učiniti sada i odmah da bi se dijelom sanirale posljedice sadašnjeg stanja i stvorilo odgovarajuće okvire poslovnog ponašanja. To je potrebno da bi se moglo potaknuti, a zatim participirati u novom investicijskom ciklusu koji će biti pokrenut u skladu s očekivanjima i zahtjevima, ali i ukupnim interesima Europske unije, osobito na području infrastrukture:

- Ponajprije je riječ o potrebi organizacijskog udruživanja (klasteri) u veće cjeline koje mogu konkurirati snažnim ponuđačima iz drugih zemalja.

- Za daljnji je razvoj građevinske operative nužno postaviti jasne ciljeve i smjernice razvoja te izravnije odrediti strategiju djelovanja u srednjoročnom razdoblju.
- Posebne se prilike i mogućnosti otvaraju u davanju potpore pojedinim gospodarskim sektorima koji bitno utječu na ukupan rast BDP-a. To se osobito odnosi na: a) poljoprivredu – proizvodnju hrane (posebice upravljanje vodama), b) turističku industriju – obnovu i izgradnju novih građevina i sadržaja, c) energetske sektor – uključujući i energetske učinkovitost te d) intermodalni prijevoz. Poseban su izazov ulaganja i sudjelovanje graditeljstva u području zaštite okoliša.

Sve je navedene mogućnosti i područja investiranja potrebno objediniti prema mogućim nositeljima:

- Javni sektor mjerodavan je za provedbu pojedinih strateških dokumenata Sabora i Vlade RH.
- Fondovi Europske unije prema vrsti i strukturi pojedinih namjena i u proračunu predviđene za Hrvatsku.
- Potrebno je pratiti i poticati zanimanje korporativnih ulagača, ali i velik financijski potencijal spomenutih fondova mirovinskih osiguranja i fondova osiguravajućih društava spremnih za ulaganja u stabilne i dugoročne investicije.
- Dokument *Hrvatsko graditeljstvo – novi početak* poštuje otvorenost i poziva sve, a osobito protagoniste i dionike u graditeljstvu, da iznesu vlastita mišljenja i prijedloge. Posebice se to odnosi na pitanja što bi trebalo učiniti, kako vide i osjećaju ulogu i zadaću svoga strukovnog udruživanja te što očekuju i zahtijevaju od onih koji odlučuju, osobito od izvršne vlasti, odnosno što bi ona trebala učiniti odmah ili vrlo brzo.